

LBRIS

We know
books

G A B R I E L G A R C Í A
M Á R Q U E Z

Povestea
târfelor mele triste

Traducere din limba spaniolă, prefață și note de
TUDORA ȘANDRU MEHEDINȚI

GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ
ȘI SECRETUL FERICIRII

Autorul fascinantului *Un veac de singurătate* – definit de critică drept cel mai bun roman de expresie spaniolă după *Don Quijote* al lui Cervantes –, încununat cu laurii premiului Nobel pentru literatură (1982), la decernarea căruia a uimit nu numai asistența, participând la ceremonie îmbrăcat în tradiționala *guayabera* albă, specifică zonei Caraibilor, și în mână cu un trandafir galben – simbol al Columbiei și amuleta sa personală –, cel care a dăruit recent literaturii un volum de memorii plin de neprevăzut, *A trăi pentru a-ți povesti viața* – veritabil bestseller internațional, al cărui tiraj de

lansare a fost adus la Ciudad de México sub protecția transportoarelor blindate –, irumpe din nou în atmosfera mitică ce îi învăluie viața și opera cu un titlu transparent care șochează: *Povestea târfelor mele triste*.

Și destinul acestei cărți stă sub semnul neprevăzutului. Cu o săptămână înainte de apariția oficială, o versiune nedefinitivă a originalului este sustrasă – în pofida măsurilor draconice de securitate – și după numai 16 ore pe străzile din Bogotá se vând miile de exemplare ale ediției-pirat, fapt ce obligă casa editorială columbiană să devanseze lansarea, care a avut loc la sfârșitul lunii octombrie, tirajul inițial fiind de un milion de exemplare pentru America Latină și Spania.

Este un caz nemaîntâlnit de mafie literară, când o copie ilegală vede lumina tiparului înaintea originalului, ceea ce, potrivit lui Moises Melo, editorul cărții, „mutilează conținutul operei“.

Nici geneza acestei ultime creații marquezienne nu a fost scutită de avataruri. Inițial, au fost trei povestiri, scrise în momentele de răgaz ale anilor de muncă

istovitoare la memorii și care au fost apoi contopite într-o singură operă, greu de definit ca gen literar, fiind prea lungă pentru o povestire și prea scurtă pentru un roman, întocmai cum se întâmplase cu cea de-a doua carte a sa, *Colonelului nu are cine să-i scrie*.

Povestire sau roman scurt, recenta carte a lui G.G., cum îl alintă, după o uzanță la modă, revistele literare, sau Gabo, cum îi spun prietenii, este o nouă și certă izbândă, reluând într-o viziune aparte, surprinzătoare eterna temă a iubirii, fericit ilustrată de capodopere anterioare – romanele *Un veac de singurătate*, *Dragostea în vremea holerei*, *Despre dragoste și alți demoni* sau povestirea *Urma sângelei tău pe zăpadă*. Căci *Povestea târfelor mele triste* este, așa cum mărturisește protagonistul-autor, „povestea mării mele iubiri“, o prodigioasă incursiune în tainele sentimentului erotic, pe care îl trăiește, pentru prima oară în viață cu adevărat, un bărbat în vârstă de nouăzeci de ani pentru o fată de paisprezece, plasată deci la antipozii ciclului său vital.

Dar geniul lui García Márquez săvârșește miracolul: dincolo de substanța epică, desfășurată cu predilecție într-un bordel din

Barranquilla – oraș în care și-a petrecut anii de liceu și în care, mai târziu, ca tânăr ziarist, a trăit viața boemă a intelectualilor săraci nonconformiști ai epocii, cu tumultuoasele-i discuții politice, literare și artistice, dar și cu frecventarea asiduă a cărciumilor și a bordelurilor –, romanul este o meditație subtilă și melancolică a omului timpurilor noastre asupra iubirii, în sensul cel mai pur, mai nobil și mai generos de care este capabilă ființa umană.

Cheia de boltă a narațiunii se inspiră dintr-o idee a scriitorului japonez Yasunari Kawabata, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1968), expusă concis în cele două fraze din romanul acestuia *Casa frumoaselor adormite* pe care García Márquez le alege drept motto al noii sale cărți, idee ce revine aici obsesiv: într-adevăr, *Avionul frumoasei adormite*, una dintre cele mai emoționante povestiri marquezienne, atestă fără echivoc acest filon, autorul mărturisind aici: „Dintotdeauna am fost încredințat că nu există nimic mai frumos pe lume decât o femeie frumoasă, așa încât mi-a fost

cu neputință să mă sustrag măcar o clipă farmecului acestei fâpturi neasemuite care dormea alături de mine [...] Atunci am contemplat-o în voie, ceasuri în șir, și unicul semn de viață pe care l-am putut percepe au fost umbrele viselor ce-i lunecau peste frunte ca norii pe apă...“ „Mi se părea de necrezut: primăvara trecută citisem un minunat roman al lui Yasunari Kawabata despre burghezii în vârstă din Kyoto care plăteau sume enorme ca să-și petreacă noaptea contemplând fetele cele mai frumoase din oraș, care zăceau goale și narcotizate, pe când ei agonizau de iubire în același pat. Nu le puteau trezi, nici atinge, și nici măcar nu încercau s-o facă, fiindcă esența plăcerii era să le vadă dormind. În noaptea aceea, veghind somnul frumoasei, am ajuns nu doar să înțeleg rafinamentul acela senil, ci și să-l trăiesc plener“.

Reluând și amplificând această idee în *Povestea târfelor mele triste*, García Márquez – care a impus în literatura contemporană conceptul de realism magic – oferă o impresionantă dovadă a artei sale inegalabile,

rafinându-și până la desăvârșire harul de a transfigura prin imaginație realitatea, în virtutea căruia scriitorul paraguayean Augusto Roa Bastos l-a definit, atât de expresiv, ca fiind „cel mai mare vrăjitor al Americii Latine“.

Datele realului îl descriu pe protagonistul aflat la apusul vieții drept un bărbat în a cărui existență patima, sexualitatea au jucat, încă de când împlinise doisprezece ani, un rol precumpănitor, dar trunchiat, reducându-se la lumea târfelor („Niciodată nu m-am culcat cu vreo femeie fără s-o plătesc, și pe puținele care nu erau de meserie le-am convins prin argumente ori cu de-a sila să primească bani...“) și la eternul orgoliu de mascul („Cam pe la douăzeci de ani am început să țin un catastif cu numele, vârsta, locul și câteva însemnări privitoare la împrejurările și la felul în care se petrece totul. Până la cincizeci de ani, ajunseseam la cincisute paisprezece femei...“). Cu atât mai uluitor se proiectează, prin contrast, descoperirea adevăratei iubiri: „M-am trezit în revărsatul zilei, fără să-mi amintesc unde

mă aflam. Copila dormea mai departe cu spatele la mine, ghemuită ca un făt... A fost ceva nou pentru mine. Nu cunoșteam viclesugurile seducției și veșnic îmi alesesem la întâmplare iubitele de o noapte, mai curând luându-mă după preț decât după farmecele lor, și făcusem dragoste fără dragoste, pe jumătate îmbrăcați, de cele mai multe ori, și întotdeauna pe întuneric, pentru a ne închipui că suntem mai buni. În noaptea aceea am descoperit plăcerea de necrezut de a contempla trupul unei femei adormite fără îmboldirea dorinței sau opreliștile pudorii“.

Revelația odată produsă, planul realului și al fanteziei încep să alterneze, apoi să se contopească, într-un halucinant joc de oglinzi ce se proiectează în infinit. Plăcerea nețărmită de a veghea somnul iubitei, intensitatea fascinației de a pătrunde lin în acest teritoriu al dragostei de curând descoperit îl fac să simtă întru totul reală, palpabilă prezența ființei îndrăgite, în absența acesteia, protagonistul trăind permanent ca într-un vis, fără a putea desluși granița dintre concretețe și imaginar. La început,